

ŞİMALİ ABŞERON QALXIMLAR ZONASINDA ALT MƏHSULDAR QAT ÇÖKÜNTÜLƏRİNDƏ QEYRİ-ANTİKLİNAL TƏLƏLƏRİN PROQNOZLAŞDIRILMASI

H.İ.Şəkərov, T.X.Niyazov, İ.Hüseynov, M.Ə.Mahmudova, S.T.Məmmədov, N.Ə.Həsənova

Azərbaycan, SOCAR “Neftqazəlimitədqıqatlayihə” İnstitutu

Şimali Abşeron qalxımlar zonasında demək olar ki, aşkar edilmiş bütün antiklinal strukturların öyrənilməsinə baxmayaraq, qeyri-antiklinal tələlərin məqsədyönlü və geniş miqyaslı axtarışı baxımından tədqiqatlar aparılmamışdır. Neft ehtiyatlarının böyük bir hissəsinin qeyri-antiklinal tələlərlə əlaqədar olduğunu və Şimali Abşeron qalxımlar zonasında bu tip tələlərin yaranması üçün əlverişli geoloji şəraitin mövcud olduğunu nəzərə alaraq, geofiziki tədqiqatların qeyri-antiklinal tələlərin aşkarlanmasına yönəldilməsi məqsədəuyğun hesab olunur.

“Neftqazəlimitədqıqatlayihə” İnstitutunun Geofizika Departamenti tərəfindən rayonun struktur-tektonik xüsusiyyətləri hərtərəfli öyrənilmiş və Məhsuldar Qatın (MQ) alt şöbəsinin lay dəstələrinin və Miosen çöküntülərinin struktur quruluşu dəqiqləşdirilmişdir. Tədqiq olunan neft-qaz perspektivli lay dəstələri üzrə qalınlıqlar xəritəsi tərtib edilmiş, sahənin müxtəlif istiqamətlərində onların qalınlıqlarının dəyişmə xüsusiyyətləri təhlil olunmuşdur.

Müxtəlif illərdə bu zonada aparılmış seysmik kəşfiyyat və quyu məlumatlarının müqayisəli təhlilləri əsasında müəyyən edilmişdir ki, bir çox qalxımların şimal-şərq, cənub-qərb qanadlarında MQ-nin Qala və Qırməkialtı lay dəstələri üzrə 10 km-lərlə uzanan pazlaşma zonaları mövcuddur və bunlar neft-qaz tələlərinin formalaşması baxımından əhəmiyyətli geoloji şərait ola bilər.

Şimali Abşeron qalxımlar zonasında geofiziki-geoloji məlumatların təhlili əsasında Neogen çöküntülərində qeyri-antiklinal tip tələlərlə əlaqədar, əlverişli geoloji şəraiti olan 6 sahə seçilmiş, onların plan vəziyyəti dəqiqləşdirilmiş, pazlaşan və tektonik qırılmalarla məhdudlaşmış çöküntülərin litoloji-fasial tərkibləri öyrənilmiş və perspektivli çöküntülərin geoloji quruluşunu əks etdirən müvafiq xəritələr tərtib edilmişdir.

Perspektivli çöküntülərin pazlaşma zonaları ilə əlaqədar yataqların axtarışı və öyrənilməsi nöqtəyi-nəzərdən Qərbi Abşeron və Abşeron küpəsi qalxımları, Gilavar, Arzu və Novxanı strukturlarının cənub, cənub-qərb qanadları böyük maraq kəsb edir. Strukturların bu hissəsində Qala lay dəstəsinin, onu döşəyən Miosen çöküntülərinin yuyulma səthinə pazlaşma zonaları təyin edilmiş, plan vəziyyəti dəqiqləşdirilmişdir.

Şimali Abşeron qalxımlar zonasının Qərbi Abşeron, Abşeron küpəsi, Xəzri, Gilavar, Arzu sahələrində Neogen sisteminin çöküntülərində aşkar edilmiş pazlaşma zonalarında litoloji-stratigrafik və tektonik mürəkkəbləşmələrlə əlaqədar yaranan qeyri-antiklinal tip tələlərin geoloji quruluşunu dəqiqləşdirmək, neft-qazlılığını qiymətləndirmək və dərin kəşfiyyat qazmasına hazırlamaq üçün 3D seysmik kəşfiyyat işlərinin aparılması təklif edilmişdir.